

Riigikogu Põhiseaduskomisjon
Lossi plats 1a
15165
pohiseaduskomisjon@riigikogu.ee

Meie kuupäev digitaalallkirjas nr 1-3/105

Välismaalaste seaduse, kõrgharidusseaduse ning õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seadus 241 SE

Austatud Riigikogu põhiseaduskomisjoni liikmed

Eesti Tööandjate Keskliit pöördub teie poole seoses välismaalaste seaduse, kõrgharidusseaduse ning õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seaduse 241 SE (edaspidi **Eelnõu**) muudatuste menetlusega Riigikogus.

Leiame, et Eelnõu piirab oluliselt tööturгу ning selle menetlus kiireloomulisena ei ole põhjendatud. Ühtlasi väljendame sügavat muret, et Eelnõu koostamisel rikuti seadusloome head tava ega viidud läbi huvitatud osapoolte sisulist kaasamist.

Esitame Eesti Tööandjate Keskliidu kommentaarid peamistele muudatusetele:

1. Lubada välismaalasel lühiajaliselt töötada ainult pikaajalise viisa (edaspidi D-viisa) alusel.

Arvestades, et Eesti tööandjad konkureerivad spetsialistide leidmisel ettevõtetega üle maailma, peab säilima võimalus sobiv kandidaat esimesel võimalusel tööle vormistada. Muudatus pikendaks välismaalastest töötajate tööle asumist ning oleks seega otseselt ettevõtete majandustegevust piirav.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt on välismaalastest töötaja töötamise aluseks kas elamisluba või lühiajalise töö registreerimine. Praegu, kui töötajale registreeritakse lühiajaline töötamine ning ta omab biomeetrilist passi, võib ta kohe Eestisse siseneda ja tööle asuda. D-viisa vormistamiseks on töötajal aega 90 päeva.

Kavandatava muudatuse kohaselt, kui D-viisa saaks kohustuslikuks töötamise aluseks, tähendaks see praktikas, et kui praegu lühiajalise töö registreerimine kestab keskmiselt 3 nädalat, siis uue korra järgi sellele lisandub kuu aega Eesti saatkonnas järjekorras ootamist pluss veel 10 päeva dokumentide vormistamist.

Arvestades, et tänapäeval mängib ettevõtluses erilist rolli just mobiilsus ning kiire reageerimine, käesolev muudatus mingit lisandväärtust kaasa ei too ning ainult pikendab ooteaega.

Ooteaeg pikeneb ligi 3 korda (kehtiva regulatsiooni kohaselt kestab see 21 päeva, tulevikus aga 21+30+10 ehk 61 päeva).

Lähtudes eeltoodust teeme ettepaneku jätta Eelnõust välja § 1 punkt 4, millega muudetakse VMS § 106 lõiget 1.

2. Piirata lühiajaliselt töötavate välismaalaste pereliikmetele viisa andmist samadel tingimustel.

Eelnõus ei ole arvestatud muudatusega kaasneva majandusliku mõjuga. Eesti ettevõtetal on rahvusvahelise konkurentsivõime saavutamiseks väga oluline kaasata väliskogemust, mistõttu me ei toeta muudatusi, mis takistavad andekate tudengite ja spetsialistide värbamist. Viisa andmise piiramine Eestis töötavate välismaalaste pereliikmetele ja seda eelkõige välisüliõpilaste ja kõrgelt kvalifitseeritud töötajate puhul, vähendab Eesti kui potentsiaalse õppimis- ja töökoha atraktiivsust.

Spetsialistidele, kellele on oluline perekonna koospüsimine ja lähedus, langeb motivatsioon perest lahus elades ning paraku lühendab see töösuhte pikkust. Viimane omakorda mõjutab ettevõtjat finantsiliselt, kuna iga uue spetsialisti sisseelamine, st ettevõttega, protseduuridega, kolleegidega jms tutvumine maksab hinnanguliselt kuni 6 kuu töötasu. Samuti tasub meeles pidada, et välismaalaste pereliikmed tarbivad Eestis viibides peamiselt tasulisi teenuseid.

Lähtudes eeltoodust teeme ettepaneku jätta Eelnõust välja § 1 p 1, millega muudetakse VMS § 62¹ lõikeid 2 ja 3, samuti § 1 p 13, millega täiendatakse VMS § 137 lõigetega 21 ja 22.

3. Kehtestada välismaalase Eestis töötamisele täistööajaga töötamise nõue.

Eesti Tööandjate Keskliit peab töökoha valikuvabaduse ja töøjõu palkamise vabaduse piiramist oluliselt diskrimineerivaks muudatuseks (eelnõus põhimõte, et välismaalane võib Eestis töötada ainult täistööajaga).

Kombinatsioonis pereliikmete mittelubamisega riiki koos üliõpilaste ja lühiajaliste töötajatega, välistudengite kohustusega maksta õppemaksu ja õppida nõutavas ulatuses, samas mitte saada vajaduspõhist õppetootust, piirab eelnõu väga oluliselt talentide ja potentsiaalsete talendikate töötajate-üliõpilaste Eestisse tööle ja õppima kandideerimise soovi.

Eesti Tööandjate Keskliit on seisukohal, et kohustus välismaalase värbamisel võtta ta tööle ainult täistööajaga sekkub ettevõtte õigusesse luua ise oma töökorraldus. Näiteks võib tegemist olla spetsialistiga, kelle panus on ettevõttele oluline, kuid puudub vajadus või võimalus täistööajaga töötaja palkamiseks.

Arvestades spetsialistide puudust palkavad ettevõtjad meelsasti välistudengeid ning seega seovad õpingud praktikaga. Peame oluliseks, et tudengitel on õigus õpingute kõrvalt töötada ja seda ka osalise tööajaga. Samas peab tudengitel säilima õigus teha ise valikuid oma ajakasutuse osas selliselt, et neil on võimalus keskenduda oma põhitegevusele, õpingutele. Töötamine, ka osalise tööajaga töötamine, annab välistudengitele toimetuleku, võimaluse eesti keele õppimiseks ja kiirendab integreerumist Eesti ühiskonda.

Lähtudes eeltoodust teeme ettepaneku jätta eelnõust välja § 1 punkt 5, millega täiendatakse välismaalaste seaduse (VMS) § 106 lõiget 11 punktidega 3 ja 4.

4. Kehtestada tööandjale kohustus kinnitada, et ta ei ole eelnenud 12 kuu jooksul koondanud täistööajaga töökohta, mille täitmiseks taotletakse välismaalase töötamist.

Eesti Tööandjate Keskliit on seisukohal, et selline piirang ei ole põhjendatud.

Tänapäeva kiiresti muutuv (ettevõtlus)maailmas on 12 kuud liiga pikk aeg ja selline piirang teeb keeruliseks kiire reageerimise majanduskeskkonna muutustele, kuna spetsialistid leiavad rakendust üle maailma. Puudub tõendus põhine alus arvata, et kõrget kvalifikatsiooni nõudvalt töökohalt koondatud soovitakse asendada lühiajaliselt töötava välismaalasega ilma mõjuva põhjendusega. Esineb olukordi, ka kõrget kvalifikatsiooni nõudvatel töökohtadel, kus lühiajaline töötamine on põhjendatud täistööajaga töötamise asemel.

Näiteks korraldab ettevõtte oma tegevuse Eestis ümber ja koondab mingi hulga spetsialiste. Mõne aja pärast võib ta saada aga tellimuse, mis eeldab uue tootmisüksuse loomist ja töötajate värbamist, kuid kohalikud spetsialistid on juba leidnud uued töökohad. Eelnõu kohaselt ei oleks ettevõtjal õigust 12 kuu jooksul töötajaid ka välisriigist värvata, mis tähendaks, et tööjõu puuduse tõttu jäävad Eestisse investeeringud tegemata.

Lähtudes eeltoodust teeme ettepaneku jätta eelnõust välja § 1 punkt 19, millega täiendatakse VMS-i §-ga 178¹.

Eesti Tööandjate Keskliit rõhutab, et iga täiendav spetsialist, tudeng ja õpilane on igati teretulnud olukorras, kus toimub terav rahvusvaheline konkurents talentide pärast. Peame soosima võimekate inimeste Eestisse õppima asumist olenemata nende majanduslikest võimalustest. Seetõttu peavad kõik piirangud olema hästi kaalutletud ning kooskõlas eesmärkidega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Arto Aas

Tegevjuht